

Předkládací zpráva

Veřejný ochránce práv využívá svého oprávnění podle ustanovení § 20 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv a vyrozumívá vládu o tom, že navštívené zařízení Spolek seniorů Mladé Buky, z. s., IČ 05787696, v obci Mladé Buky 213, 542 23 Mladé Buky (dále jen „Spolek“), neprovedlo opatření k nápravě, ke kterému jej ochránce vyzval. Tím byl požadavek, aby Spolek do tří měsíců od doručení zprávy z návštěvy zažádal o registraci, opravňující jej k poskytování sociální služby domova pro seniory či domova se zvláštním režimem.

Ze všech poznatků ze systematické návštěvy, kterou ochránce realizoval jako národní preventivní mechanismus podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání ve dnech 26. a 27. října 2021, vyplynulo, že Spolek neoprávněně poskytuje takové služby, které odpovídají zákonné definici poskytování pobytové sociální služby domova pro seniory podle zákona o sociálních službách, a to jak okruhem klientů a rozsahem poskytované péče, tak i řídicí strukturou či organizací práce asistentů péče (prezident Spolku spolu s dalšími vedoucími pracovníky chod zařízení prakticky koordinuje a zajišťuje). Reálné fungování Spolku, a zvláště pak činnost jeho vedení, ochránce považuje za účelové obcházení zákona o sociálních službách.

Hlavním pochybením zařízení Spolku, od kterého se odvíjí nemalá část dalších pochybení, je skutečnost, že poskytuje pobytovou sociální službu, která veškerými svými znaky materiálně odpovídá sociální službě domova pro seniory, aniž by však k tomu mělo potřebné oprávnění. Spolek fakticky provozuje zařízení, ve kterém poskytuje péči klientům, zejména seniorům. Nedisponuje však ani žádným oprávněním k poskytování sociálních či zdravotních služeb, ani živnostenským oprávněním. Formálně se jedná pouze o spolek ve smyslu soukromoprávní regulace, jehož členy jsou právě ubytovaní senioři.

Ve Spolku poskytují péči tzv. asistenti sociální péče, nikoliv profesionální pečující. Ti by přitom měli umožnit poskytování pomoci a péče v přirozeném sociálním prostředí klienta (typicky u něj doma), a nikoliv nahrazovat personál v pobytovém zařízení sociálních služeb. Praxe v zařízení Spolku nicméně neodpovídá účelu institutu asistenta sociální péče, ale výkonu závislé práce, jako je tomu právě v zařízeních sociálních služeb. **Přestože z přístupu zařízení bylo zjevné, že usiluje o zajištění komunitní služby založené na osobních vztazích mezi pečovateli a klienty a klienti v něm byli spokojeni, odhalila systematická návštěva řadu pochybení, která v souhrnu představují špatné zacházení s klienty.**

Zvláště tím, že Spolek poskytuje službu domova pro seniory bez registrace, vystavuje své klienty násobně vyšším rizikům, než jaká by jim hrozila v registrovaných zařízeních. Registrace představuje garanci, že zařízení poskytuje služby klientům prostřednictvím kvalifikovaného personálu a s odpovídajícím zázemím. Neregistrovaná zařízení se tudíž pohybují mimo zákonný rámec provozování zařízení pečujících o zranitelné osoby. Poskytování péče v takových zařízeních s sebou nese vysoké riziko špatného zacházení, případně v nich vznikají velmi rizikové podmínky, které mohou hranici špatného zacházení snadno překročit.

Vzhledem k vysoké míře rizika těchto zařízení a zvláštní zranitelnosti jejich klientů nelze z pohledu ochránce současný stav považovat za uspokojivý. Stát má všeobecnou povinnost předcházet špatnému zacházení a efektivně je vyšetřovat, avšak jeho současná aktivita v oblasti neregistrovaných zařízení není dostatečná. Je proto třeba zajistit dostupnost alternativních sociálních služeb podporujících péči o seniory v jejich domácím prostředí, případně dostatečné kapacity registrovaných zařízení. Zároveň je nezbytné rovněž zajištění efektivní prevence špatného zacházení s lidmi, kteří v těchto zřízeních žijí. Z uvedeného důvodu ochránce považuje za nutné, aby vláda učinila kroky k podpoře kontrolní a sankční činnosti ve vztahu k neregistrovaným zařízením sociálních služeb.

Jedná se o materiál vládě pro informaci bez připomínkového řízení.